

Fundació Els Tres Turons

#CactusExperience

Aprenentatge Servei durant el confinament

Amb la col·laboració de

1. Sinopsi

El projecte compartit entre l'Escola Font d'en Fargas i la Fundació Els Tres Turons neix en un context de confinament provocat per la COVID 19 i ofereix suport emocional a l'alumnat de sisè curs així com la possibilitat de tancar l'etapa escolar a primària i deixar un testimoni del seu pas per l'escola mentre realitza un aprenentatge compartit sobre els cactus i les plantes crasses.

Cada alumne rep un kit de llavors i material a casa i realitza, amb el guiatge de les persones ateses i els tècnics de la Fundació, mitjançant videoconferència, una pràctica germinació de cactus.

L'alumnat conservarà aquesta planta, que serà el nexa d'unió amb l'escola, fins que, quan la situació ho permeti, retornin a l'escola per plantar-la en un espai habilitat per les persones ateses per la Fundació que servirà per recordar el que vam viure durant la primavera de 2020.

Vinculació a ODS:

Aquest projecte es vincula als següents objectius de desenvolupament sostenible.

- ODS 3: Salut i benestar.
- ODS 4: Educació de qualitat.
- ODS 10: Reducció de les desigualtats.
- ODS 13: Acció climàtica.

Enllaç al vídeo:

<https://youtu.be/bLuFUR2SJtY>

2. Problema social o necessitat de l'entorn que atén el projecte.

Context

La situació provocada per la pandèmia d'abast mundial i les mesures decretades per les autoritats van suposar un confinament forçat i l'aturada de qualsevol activitat considerada no essencial.

La sensació d'incertesa, angoixa, solitud i aïllament són alguns dels efectes que vam patir tots nosaltres durant les dures setmanes de confinament. Un dels col·lectius més afectats per aquesta situació va ser la població infantil, ja que durant 3 mesos no van poder satisfer necessitats bàsiques com són l'esbarjo en espais oberts o la socialització entre iguals. Les escoles van tancar les seves portes impossibilitant als alumnes el poder finalitzar el curs acadèmic de manera presencial amb totes les conseqüències que això implica.

Per altra banda, les persones ateses per la Fundació Els Tres Turons, joves i adultes afectades per trastorns mentals i vinculades a diferents serveis que gestiona la Fundació, van patir especialment el confinament, veient com d'un dia per l'altre es va interrompre totes les activitats de contacte personal o de participació en la comunitat. Aquestes persones estaven seguint processos de rehabilitació psicosocial i d'inserció formativa, laboral o comunitària. Molts d'aquests processos van quedar truncats degut a la situació d'emergència sanitària i a la crisi econòmica que aquesta situació va provocar, agreujant la situació de vulnerabilitat de moltes persones.

Antecedents

L'Escola Font d'en Fargas i la Fundació els Tres Turons fa més de 10 anys que col·laboren i han anat articulant un projecte compartit d'Aprenentatge Servei que ha anat creixent i que a dia d'avui està totalment consolidat i implica a tota la comunitat escolar en accions de d'educació ambiental i recuperació d'espais naturals a la ciutat de Barcelona.

Concretament, les persones participants en l'activitat de jardineria i forestal del Servei de Joves de la Fundació realitzen part de l'activitat de jardineria dins de l'escola, fent tasques de manteniment i també de creació i transformació d' espais enjardinats a demanda de la comunitat escolar. Per altra banda, i de manera regular al llarg del curs, s'organitzen activitats conjuntes on les persones ateses per la Fundació ensenyen als alumnes diferents tasques relacionades amb la jardineria, l'horticultura i l'educació ambiental. Aquestes persones tenen assignat el rol de jardineros de l'escola, formant part i participant del dia a dia de l'escola.

A més, l'alumnat de l'escola, des de segon de cicle inicial fins a segon de cicle superior, visita cada any la masia de Can Soler, a Collserola, on la Fundació impulsa un projecte de recuperació d'espais agrícoles i forestals. Allà es realitzen diverses activitats amb l'alumnat de l'escola que són dinamitzades per les persones ateses consistents en el control d'espècies invasores, gestió de residus vegetals, elaboració de compostatge o neteja del bosc, amb l'objectiu de fomentar la consciència sobre la necessitat de conservar l'entorn més proper.

Amb la situació generada per la COVID 19, totes aquestes accions s'han hagut de cancel·lar. Tant el treball dels continguts curriculars dels alumnes com les sessions de l'activitat de jardineria van passar a ser telemàtiques, amb totes les dificultats i limitacions que això suposa, especialment per la pèrdua de contacte humà que implica.

Aquesta distància física, ha sigut especialment dura per els alumnes de sisè curs, que han tingut un final de curs i d'etapa escolar a primària lluny de l'escola, de les seves companyes i companys i de tota la comunitat escolar així com de les activitats relacionades amb la natura que realitzaven junt amb tècnics i persones ateses per la Fundació.

Finalitat

La #CactusExperience vol oferir un acompanyament emocional als alumnes de sisè curs, mantenir el vincle amb els tècnics i les persones ateses per la Fundació i oferir-los l'oportunitat de poder deixar un testimoni del seu pas per l'escola en aquests temps tant excepcionals al mateix temps que realitzen una activitat de jardineria que els permet aprofundir en el coneixement i les tècniques necessàries per poder germinar unes espècies vegetals tant particulars.

S'ha escollit els cactus i les plantes crasses per tractar-se d'unes espècies vegetals amb unes característiques que les fan úniques. Són espècies adaptades a sobreviure en condicions extremes però al mateix temps requereixen d'unes condicions molt particulars per germinar, amb uns requeriments tant de substrat com de condicions d'humitat molt precisos, donant certa complexitat en les tècniques necessàries. A més són plantes de germinació i creixement lent i de floració espectacular encara que molt curta en el temps. A més, transmeten unes sensacions que faciliten l'evocació i la contemplació.

3. Necessitats educatives de l'alumnat que desenvolupa el projecte.

Persones ateses per la Fundació Els Tres Turons:

La població adolescent i jove amb trastorn mental greu sovint requereix d'un suport específic per a l'orientació a la formació, per a la reconexió amb un projecte formatiu i/o per tal de mantenir un projecte ja iniciat.

El suport a aquestes persones adolescents i joves, que pateixen un nivell d'abandonament de la formació molt per sobre de la mitjana dels seus grups d'edat, ha de ser especialitzat i específic per tal de donar resposta a les necessitats educatives que presenten, principalment, en l'etapa post obligatòria.

Alumnat de l'escola:

Què necessiten les i els alumnes en situació de confinament?

- Suport emocional.
- Alternatives a tot el que és impossible de fer (sortides, colònies, festa final de curs de l'escola, sopar de comiat...).
- Comunicació amb altres persones fora de l'àmbit familiar.
- Aprenentatges curriculars significatius: assoliment de coneixements.
- Aprenentatge-servei: aprenentatge de les formacions impartides per les persones joves usuàries de la Fundació i mostrar agraïment per l'ajuda en la feina realitzada i pels aprenentatges assolits.
- Implicació amb el projecte escola-refugi climàtic més sostenible.
- Atenció personalitzada.
- Crear vincle i millorar la convivència.
- Servei i compromís social.
- Implicació en la millora de l'entorn de l'escola.
- Saber valorar les coses: valoració del que suposa aquest projecte dut a terme des dels Tres Turons.

4. Dimensió del servei i descripció de les tasques que conté.

La dimensió de servei del projecte contempla tres aspectes:

a) Manteniment del vincle i acompanyament emocional

El primer objectiu del projecte és oferir acompanyament emocional i mantenir el vincle entre els alumnes de sisè curs i les activitats de natura que realitzaven regularment abans del confinament. Aquestes activitats de natura, tant dins de l'escola com a la masia de Can Soler, les realitzaven conjuntament amb les persones ateses per la Fundació que guiaven a nenes i nens en la realització de les mateixes.

Accions:

- Fer arribar a cada alumne un kit amb llavors i el material necessari per realitzar la germinació dels cactus des de casa seva.
- Realització de vídeo conferències amb grups reduïts d'alumnes, on les persones ateses per la Fundació, amb el suport dels tècnics, ensenyen als alumnes com fer la pràctica de germinació dels cactus. Els alumnes conserven a casa seva la planta germinada, que serà el vincle que els manté en contacte amb l'escola.

b) Construcció del jardí Memòria primavera 2020 de cactus i plantes crasses

La segona dimensió dels servei, és l'habilitació per part de les persones ateses per la Fundació, d'un espai enjardinat dins de l'escola espai que serveixi de testimoni i memòria del que vam viure la primavera del 2020.

Accions:

Els treballs per condicionar el jardí de cactus i plantes crasses el realitzaran les persones ateses per la Fundació dins de l'activitat de jardineria forestal com a part de la seu procés d'inserció laboral i formativa al llarg del primer trimestre del curs 2020/2021.

c) Tancament de l'etapa a primària

La tercera dimensió del servei d'aquest projecte té a veure amb la oportunitat que s'ofereix als alumnes de sisè curs de poder tancar la seva etapa escolar a primària deixant una petjada del seu pas per l'escola, encara que sigui uns mesos més tard.

Accions:

Està previst que al llarg del primer trimestre del curs 2020/2021 i quan la situació ho permeti, es pugui fer un acte on cada alumne/a podrà trasplantar la seva planta que ha estat conservant a casa, en el nou espai dins de l'escola.

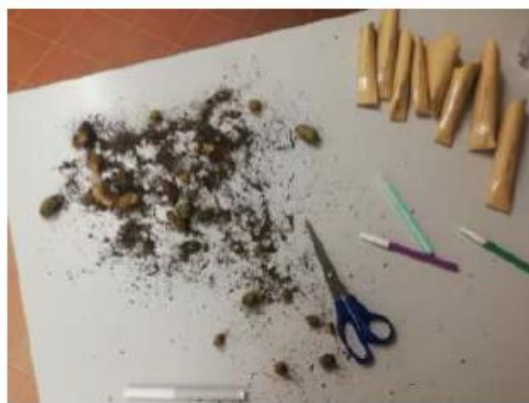
5. Objectius educatius, competències i vinculació curricular.

De les persones ateses per la Fundació:

Els objectius d'aprenentatge i assoliment de competències que es treballen en aquest projecte coincideixen amb els que es treballen en una situació de normalitat. De fet, aquest projecte, junt amb la resta d'activitats telemàtiques programades durant la situació de confinament, pretén mantenir la continuïtat assistencial vetllant per el manteniment dels processos de rehabilitació psicosocial i habilitació formativa i laboral que estaven seguint les persones participants. Aquests objectius són:

Objectius d'aprenentatge vinculats al Programa de capacitació i habilitació Sociolaboral:

- Potenciar l'adquisició, recuperació i manteniment de capacitats i hàbits laborals bàsics.
- Dotar, millorar i/o rescatar competències de base, tècniques i transversals necessàries per una inserció laboral.
- Ajudar a concretar un itinerari laboral, formatiu o comunitari que s'adapti a les capacitats i necessitats individuals.
- Adquirir coneixements bàsics a nivell tècnic i específics d'un perfil professional, ocupació i lloc de treball (jardineria forestal).
- Assolir, millorar i/o recuperar competències transversals necessàries pel desenvolupament de tota activitat laboral: Valoració de les pròpies capacitats,
- Disposició a l'aprenentatge, relació interpersonal, treball en equip, responsabilitat, adaptabilitat, etc.

Objectius d'aprenentatge vinculats al Programa promoció de la funcionalitat

- Millorar les competències relatives a la realització de projectes: planificar, organitzar, gestionar, difondre, avaluar...
- Reforçar l'autoconeixement, l'autoestima i l'autoconfiança mitjançant el desenvolupament de valors com el compromís, la responsabilitat, l'esforç i la constància.
- Potenciar l'autonomia, donar valor a l'eficàcia personal i millorar la tolerància a la frustració.
- Crear un espai relacional, on es potencia l'escolta i el diàleg i es posen en pràctica les habilitats socials relacionals.

Objectius d'aprenentatge vinculats al Programa intervenció comunitària

- Prendre consciència, analitzar i comprendre reptes o problemes socials concrets, les seves causes i conseqüències.
- Assolir competències relatives a desenvolupar el pensament crític: mantenir una actitud curiosa davant una realitat complexa i canviant, analitzar i sintetitzar la informació, reflexionar, presa de decisions, rebutjar prejudicis preconcebuts.
- Promoure el coneixement de la complexitat i la riquesa del context comunitari.
- Possibilitar l'aproximació a la perspectiva social potenciant el sentiment de pertinença a la comunitat, promovent l'empatia i facilitant l'assoliment d'hàbits de convivència basats en la comprensió, l'amabilitat, la paciència, la generositat i la solidaritat.
- Promoure el compromís, responsabilitat i participació en la comunitat i en les qüestions públiques.
- Posar al servei de la comunitat capacitats individuals.

A la vegada, aquests objectius d'aprenentatge del projecte estan també alineats amb els objectius dels plans de treball individuals de les persones joves participants. Aquests plans de treball recullen els objectius concrets del seu procés de recuperació. Aquest fet possibilita que la persona jove s'auto-responsabilitzi del seu procés de rehabilitació i prengui consciència de la importància que tenen les activitats que realitza, ja no només pel seu impacte a la comunitat, sinó també per al seu propi estat de salut.

Rol d'expert

Durant les setmanes de confinament, s'han realitzat sessions de jardineria mitjançant vídeo conferències. Concretament es va engegar el projecte [#Jardineriaalsbalcons](#), on les persones ateses per la Fundació van realitzar sessions de jardineria des de casa mitjançant vídeo conferències.

L'objectiu era mantenir el vincle i la continuïtat assistencial i seguir treballant competències transversals i tècniques contemplades als plans de treball individuals a través de l'activitat a distància.

Les persones ateses per la Fundació van realitzar diverses pràctiques de germinació, tant d'espècies de plantes aromàtiques com de fruiters i finalment la de cactus i plantes crasses. Aquestes pràctiques han permet treballar tècniques específiques de germinació de cactus i plantes crasses i molt especialment les següents competències:

- Competències digitals
- Competències comunicatives

En aquestes pràctiques han adquirit unes competències que les han capacitat per transmetre els coneixements adquirits l'alumnat de sisè curs de l'Escola Font d'en Fargas. Potenciar aquest rol

d'expert, de persona amb expertesa que posa els seus coneixements al servei dels altres provoca un fenomen d'apoderament a més de reforçar la capacitat.

Les persones ateses per la Fundació juguen aquest paper dins de l'escola així com en les activitats d'educació ambiental que dinamitzen amb l'alumnat de l'escola. És important que puguin seguir jugant aquest rol en aquest projecte.

De l'alumnat de l'escola

- Escoltar les explicacions teòriques dels tècnics i les persones ateses per la Fundació Els Tres Turons referent als cactus.
- Realitzar el procés de germinació de les espècies que han rebut a casa seguint les explicacions dels tècnics i persones ateses de la Fundació.
- Compartir el treball comunitari i crear vincle (alumnes/persones usuàries de la Fundació) per tenir cura de l'entorn.
- Valorar l'activitat en una videoconferència alumnes-tutores.
- Elaborar un vídeo d'agraïment a l'alumnat dels Tres Turons.
- Conèixer, reconèixer i tenir cura del que han plantat.
- Vetllar perquè es conservi bé fins el dia de replantar el que tenen a l'escola.
- Fomentar actituds de servei i de compromís social.

6. Activitats d'aprenentatge i reflexió.

Aquest projecte ha permès assolir als alumnes de sisè els següents aprenentatges:

- Millora de les competències relatives a la realització de projectes: planificar, organitzar, gestionar i avaluar (com organitzen els materials el dia de la conferència, com gestionen la cura de les plantes tots els mesos que calguin fins la trobada a l'escola, i valoració del projecte)
- Millora de les competències comunicatives (escolta activa i vídeo d'agraïment)
- Reforça l'autoconeixement, l'autoestima i l'autoconfiança mitjançant el desenvolupament de valors com el compromís, la responsabilitat, l'esforç i la constància.
- Potencia l'autonomia, donar valor a l'eficàcia personal i millorar la tolerància a la frustració.
- Creació d'un espai relacional, on es potencia l'escolta i el diàleg i es posen en pràctica les habilitats socials relacionals.
- Competència digital.

7. Participació, protagonisme i organització de l'alumnat.

La participació dels protagonistes del projecte, tant de l'alumnat de l'escola com de les persones ateses per la Fundació ha estat activa i implicada. Les persones ateses per la Fundació es van implicar en l'elaboració del vídeo proposta motivacional per animar als alumnes a participar en el projecte.

Al mateix temps, van preparar les sessions de videoconferència junt amb les tècnics per tal de poder-les dinamitzar i que la pràctica fos un èxit. La participació aquestes sessions en qualitat d'experts que ensenyen a l'alumnat va ser un repte que van acceptar i van superar amb bona nota.

Per part de l'alumnat, van rebre amb entusiasme la idea de poder participar al projecte i més quan van rebre a casa un kit amb tot el material necessari. La seva actitud en les videoconferències va ser atenta i activa. Van quedar molt satisfets de les sessions de vídeo i van participar amb entusiasme en l'elaboració de vídeos d'agraïment a les persones usuàries i als tècnics dels Tres Turons.

Esperem poder retrobar-nos en persona per tancar junts el projecte amb la plantació dels cactus que hauran guardat a casa i la inauguració del nou espai enjardinat a l'escola.

8. Treball en xarxa requerit pel projecte.

En aquest projecte, degut a la seva particularitat de realitzar-se des de casa durant les setmanes de confinament només han intervingut la **Fundació Els Tres Turons** i l'**Escola Font d'en Fargas**, no sent necessària la participació d'altres agents del territori.

9. Celebració i difusió.

S'ha realitzat difusió del projecte en els següents canals:

- S'han fet publicacions a les Xarxes Socials de la Fundació i de l'Escola Font d'en Fargas : Twitter, Instagram, Facebook.
- Canal de YouTube de la Fundació.
- Pàgina Web de l'Escola i de la Fundació.
- Taula Salut Mental Horta-Guinardó:
- S'ha presentat com a exemple de bones pràctiques assistencials durant el confinament.
- BCN Salut Mental: (Aliança estratègica d'entitats proveïdores de serveis públics en salut mental):
- S'ha presentat el projecte en les reunions de coordinació entre les diverses entitats com a exemple de bones pràctiques assistencials durant el confinament.

Respecte al tancament i la celebració del mateix, està previst que es pugui fer al llarg del mes de novembre de 2020, amb la inauguració del nou espai commemoratiu i la plantació dels cactus i plantes crasses per part dels ex-alumnes de sisè curs.

10. Calendari i descripció de les fases del projecte.

Maig 2020	Proposta per part de tècnics i persones ateses per la Fundació. Elaboració del vídeo amb la proposta adreçada als alumnes.
Juny 2020	Realització de la pràctica de germinació mitjançant videoconferències amb grups reduïts d'alumnes
Juny 2020	Retorn dels alumnes en forma de vídeos d'agraïment.
Octubre 2020	Habilitació del nou espai dins l'escola per part de les persones ateses per la Fundació.
Novembre 2020	Inauguració del nou espai Memorial amb l'acte de plantació dels cactus per part dels alumnes de sisè curs del curs 2019/2020.

11. Recursos necessaris per a impulsar el projecte.

Recursos propis del centre educatiu i de la Fundació Els Tres Turons: Aquest projecte es troba emmarcat al Servei de Joves de la Fundació Els Tres Turons. Aquest servei és un servei sanitari de la Xarxa pública de Salut Mental i Addiccions.

Per tant, les despeses econòmiques derivades (principalment, la dels professionals responsables del projecte i els materials i eines necessàries per a la realització de l'activitat) estan vinculades a la prestació d'aquest servei i el projecte, per tant, es troba autofinançat per la Fundació.

12. Avaluació del projecte.

L'avaluació el projecte per part de totes les persones participants, ja siguin alumnat de l'escola, persones ateses per la Fundació així com les mestres, direcció del centre i els professionals de la Fundació no pot ser més positiva.

S'han aconseguit plenament els objectius plantejats en el projecte, tant a en relació al servei prestat com als aprenentatges i competències adquirides.

Avaluació de la dimensió servei:

Podem afirmar que la vinculació entre l'escola i els professionals i les persones ateses per la Fundació s'ha enfortit tot i la distància física i que l'objectiu d'oferir acompanyament emocional a l'alumnat i mantenir el vincle amb les activitats de natura s'ha assolit plenament. L'oferiment fet per les persones ateses i tècnics de la Fundació a l'alumnat mitjançant un vídeo motivador, la recepció d'un kit de material a cada domicili ha emocionat especialment als alumnes, i els ha motivat a participar en les videoconferències d'una manera activa i atenta.

Els alumnes han volgut retornar l'agraïment per la proposta a través d'uns clips d'agraïment. En aquests clips, alguns alumnes recorden el seu pas per l'escola i les activitats de natura que han fet al llarg dels cursos de la mà de les persones ateses per la Fundació. Una manera de començar a tancar el seu pas per l'escola que podran fer de manera presencial durant el darrer trimestre del 2020.

Avaluació de la dimensió d'aprenentatge:

L'assoliment de competències, tant tècniques com transversals així com de coneixements específics també s'ha pogut avaluar, tant en relació als que han adquirit els alumnes coneixements i tècniques de germinació dels cactus com de per part de les persones ateses per la Fundació que han adquirit aquestes competències tècniques i que després les han pogut mostrar a l'alumnat de l'escola.

Valor afegit del projecte:

Considerem rellevant el fet que aquest projecte hagi aconseguit la implicació de totes les persones que hi han participat de la manera que ho ha fet. Quan es va dissenyar i iniciar es va plantejar com una manera fer front a una situació excepcional de crisi i a la necessitat de mantenir l'activitat i el vincle aprofitant les possibilitats que ens ofereixen la tecnologia. La resposta davant la proposta i la valoració de les persones que hi han participat ha superat totes les expectatives.

Cal assenyalar que aquest projecte ens ensenya que els processos de servei i aprenentatge es reforcen mútuament, com més potent és el servei que s'ofereix a la comunitat, més es reforça la motivació i implicació en les activitats realitzades, que passen, al mateix temps, a tenir una dimensió real i significativa.

Un altre valor afegit rau en el fet que les persones ateses per la Fundació que han dinamitzat les sessions són persones afectades per trastorns mentals greus i que el poder ser protagonistes d'accions com les portades a terme en aquest projecte, provoca un fenomen d'apoderament i autoestima molt important.

Visibilitzar i posar en valor aquesta tasca realitzada contribueix a canviar la mirada que la societat té sobre aquest col·lectiu, que en projectes com el descrit passen de tenir un rol dependent d'ajudes a ser actors de canvi a nivell comunitari. A més, la interacció i el treball amb població infantil fa una funció preventiva respecte a la creació d'estigmes i prejudicis al voltant de les malalties mentals.